

РАДА СУДДІВ УКРАЇНИ

01601, м. Київ, вул. Липська, 18/5, тел.: (044) 277-76-29

03 жовтня 2025 року

м. Київ

Р І Ш Е Н Н Я

№ 44

Заслухавши та обговоривши інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про надання консультативного висновку до проекту Положення про регулярне оцінювання суддів, відповідно до статей 126 – 134 Закону України "Про судоустрій і статус суддів", Закону України "Про Вищу раду правосуддя" та Положення про Раду суддів України, затвердженого рішенням X позачергового з'їзду суддів України 16 вересня 2010 року (з подальшими змінами), Рада суддів України

в и р і ш и л а:

1. Інформацію Голови Ради суддів України Моніча Б.С. про надання консультативного висновку до проекту Положення про регулярне оцінювання суддів взяти до відома.
2. Затвердити консультативний висновок Ради суддів України проекту Положення про регулярне оцінювання суддів, що додається.
3. Направити до Вищої кваліфікаційної комісії суддів України консультативний висновок Ради суддів України щодо проекту Положення про регулярне оцінювання суддів.

Голова
Ради суддів України

Моніч Б. С.

Затверджено
рішення Ради суддів України
від 03 жовтня 2025 № 44

КОНСУЛЬТАТИВНИЙ ВИСНОВОК

щодо проекту Положення про регулярне оцінювання суддів

Рада суддів України вже розглядала проект Порядку і методології оцінювання та самооцінювання судді та у своєму рішенні № 9 від 25 лютого 2019 року висловила низку зауважень і пропозицій. У новому документі частину з них враховано, зокрема щодо кількості суддів-оцінювачів, а також недопущення публікації результатів оцінювання у відкритому доступі. Водночас значна кількість принципових зауважень залишилася поза увагою або ж була реалізована лише частково.

Так, стаття 90 Закону передбачає, що регулярне оцінювання проводиться з метою виявлення індивідуальних потреб судді, стимулювання підтримання кваліфікації та професійного зростання. У проекті ж вказано, що об'єктом оцінювання є також "кваліфікація судді". Це виходить за межі закону, бо законодавець акцентував не на "оцінюванні рівня кваліфікації" як такої, а на визначенні потреб у її підвищенні. У результаті виникає ризик підміни мети: замість допомоги в розвитку судді створюється механізм додаткової атестації під прикриттям регулярного оцінювання. Зважаючи на викладене, слід привести формулювання у проекті у відповідність до закону, залишивши акцент виключно на професійній діяльності та індивідуальних потребах судді.

Стаття 91 Закону чітко визначає, що результати оцінювання можуть враховуватися лише під час розгляду питання про проведення конкурсу. У проекті ж передбачено: автоматичне включення результатів усіх анкет (НШСУ, суддів, самооцінки, ГО) до досьє; регулярне надсилання цих результатів до ВККС; формування індивідуальних висновків НШСУ. Таким чином, результати регулярного оцінювання фактично перетворюються на постійну форму контролю за суддею, тоді як законодавець визначив їх лише як допоміжний елемент конкурсних процедур. Це прямо суперечить положенням статті 91 Закону. З цих підстав потрібно обмежити застосування результатів регулярного оцінювання виключно конкурсними процесами, як це передбачено законом, та вилучити положення про їхнє обов'язкове врахування у всіх випадках. При цьому слід пам'ятати, що справжньою метою регулярного оцінювання є не конкурсний відбір, а виявлення індивідуальних потреб судді, стимулювання підтримання його кваліфікації та забезпечення професійного зростання.

З цих підстав необхідно забезпечити, щоб результати оцінювання реально використовувались за своїм первинним призначенням — для виявлення індивідуальних потреб судді, стимулювання підтримання його кваліфікації та

професійного зростання. Наразі у проєкті Положення така мета лише декларується, проте відсутні конкретні механізми її реалізації. Зокрема, не визначено, яким чином результати оцінювання мають перетворюватися у персональні плани розвитку для суддів, як НШСУ повинна враховувати їх при формуванні навчальних програм і як сам суддя може скористатися результатами для свого професійного вдосконалення. Знову ж це створює ризик, що регулярне оцінювання залишиться формальною процедурою контролю, а не інструментом підтримки й розвитку судді, як того вимагає закон.

У проєкті запроваджено шкалу оцінювання (0–5) і визначено показники. Але нема жодної методики узагальнення результатів: чи береться середнє арифметичне; чи мають оцінки різних суб'єктів різну вагу; як відкидаються аномальні значення (наприклад, двоє оцінюють високо, а один — вкрай низько); як співставляються оцінки, що вимірюють різні аспекти (тренери — знання, колеги — співпраця, ГО — поведінка у процесі). Без чіткої методики будь-який підсумок може бути поставлений під сумнів. Це створює ризики маніпуляцій і підриває принципи об'єктивності та єдності методології. Відтак Положення має передбачати правила агрегації оцінок (середнє значення, медіана, відсікання крайніх балів), визначити вагу різних суб'єктів та прописати порядок крос-перевірки даних. Суддя повинен мати право ознайомитися не лише з анкетами, а й з підсумковою формулою, за якою зроблено висновок.

Участь інших суддів як оцінювачів хоча і передбачена законом однак створює додаткові ризики: у колективах можуть існувати конфлікти, що може перетворити оцінювання на інструмент "відплати"; одна упереджена оцінка може істотно вплинути на результат, особливо в малих судах. При цьому в проєкті не передбачено достатніх запобіжників від таких випадків. Також у Положенні слід закріпити, що оцінювання має лише консультативне значення і не може використовуватись як інструмент дисциплінарного впливу.

Крім того, закон визначає самооцінку як одну з форм оцінювання (ст. 90 ч. 2), але не встановлює її обов'язковості. Проєкт же прямо передбачає обов'язок судді раз на три роки заповнювати анкету самооцінки та направляти її до НШСУ і ВККС. Це виходить за межі закону, адже перетворює факультативний інструмент у формальний обов'язок.

Закон (ст. 90 ч. 5) визначає, що анкета ГО може бути включена до дос'є. У проєкті ж передбачено, що анкети ГО обов'язково надсилаються до ВККС і ГРД. Це розширює значення їхніх оцінок і суперечить закону.

Закон не передбачає ролі голови суду в організації регулярного оцінювання, в той час як Проєкт покладає на нього відповідальність, якщо збори суддів не прийняли рішення. Це може призвести до конфліктів та надмірного впливу адміністративного керівництва на процедуру оцінювання. З цих підстав слід залишити організацію оцінювання виключно компетенцією зборів суддів.

У проєкті зазначено, що відмова від участі у регулярному оцінюванні свідчить про невідповідність критеріям доброчесності. Але фактично суддя не може "відмовитися" від оцінювання іншими суддями, НШСУ чи ГО — ці процедури від нього не залежать. Єдине, від чого він може ухилитися, це самооцінювання, і то закон не робить його обов'язковим. Таким чином, проєкт

створює штучну підставу для сумнівів у доброчесності, що не ґрунтується на законі.

Окремо варто зазначити, що частина шоста статті 90 Закону України "Про судоустрій і статус суддів" прямо визначає, що Вища кваліфікаційна комісія суддів України затверджує **Порядок та методологію оцінювання і самооцінювання судді**.

Натомість запропонований ВККСУ документ не є тим змістовним і ґрунтовним актом, який визначає **порядок та методологію**, а містить внутрішньо неузгоджені та такі, що виходять за межі закону, положення, про що йшлося вище.

Підсумовуючи викладене Рада суддів України вважає, що проєкт Положення у нинішній редакції не відповідає вимогам закону та створює ризики перетворення регулярного оцінювання на інструмент контролю, замість інструменту розвитку. Відтак ВККСУ слід ухвалити **Порядок та методологію оцінювання і самооцінювання судді** без розширення його цілей і наслідків за межі, визначені законом.